

Služba Skupštine Crne Gore

Istraživački rad:
Uloga parlamenta u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom

Podgorica, decembar 2010. god.

Broj: 02/2010

Datum: decembar 2010.

Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

Sadržaj :

Uvod.....	4
1. Definisane glavne pitanja istraživanja.....	6
2. Glavni nalazi istraživanja.....	7
2.1 Uloga parlamenta u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom	7
2.2 Parlamentarno tijelo koje se bavi/lo pitanjima u vezi sa pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom.....	8
2.3 Odnos parlamenta i vlade u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom – posebno zakonodavstvo	9
2.4 Tabela prikaz glavnih nalaza istraživanja.....	10
2.5 Prikaz nadležnosti parlamentarnih tijela koja su se bavila pristupnim pregovorima.....	16
3. Komparativni pregled	21
3.1 Češka.....	21
3.2 Estonija	22
3.3 Hrvatska	23
3.4 Kipar	26
3.5 Litvanija	27
3.6 Mađarska.....	28
3.7 Poljska.....	30
3.8 Rumunija.....	30
3.9 Slovenija	32
4. Popis korisnih linkova.....	34

Uvod

Puna integracija Crne Gore u Evropsku uniju strateški je cilj Crne Gore, za koji u Skupštini Crne Gore postoji puni konsenzus. Integracija u EU, kao sintetički izraz aktivnosti Skupštine u okviru njene zakonodavne i nadzorne funkcije, kao i na regionalnom i međunarodnom planu, postavlja pred Skupštinu Crne Gore niz zadataka. Odlukom Evropskog savjeta od 17. decembra 2010. godine, kojom je Crna Gora dobila status zemlje kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, otvaraju se suštinski nove faze u procesu integracije Crne Gore u EU, koje zahtijevaju opsežnu i blagovremenu pripremu.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i Crne Gore, koji predstavlja prvi ugovorni odnos sa Evropskom unijom, stupio je na snagu 1. maja ove godine, čime su počeli da teku i rokovi utvrđeni ovim Sporazumom za obaveze obje strane. U skladu sa članom 125 Sporazuma, osnovan je i Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje, koji predstavlja prvo zajedničko tijelo crnogorskog i Evropskog parlamenta. Prvi sastanak zajedničkog Parlamentarnog odbora održan je 27. i 28. septembra u Briselu, a sljedeće godine biće održana dva sastanka, od kojih će prvi biti u Crnoj Gori.

Podnošenje Zahtjeva za članstvo u Evropskoj uniji, 15. decembra 2008. godine, za Crnu Goru znači ključni korak u procesu evropske integracije. Savjet EU je u relativno kratkom roku, 23. aprila 2009. godine, dao nalog Evropskoj komisiji da pripremi Mišljenje o zahtjevu za članstvo Crne Gore, koje je objavljeno 9. novembra ove godine. Evropska komisija je pozitivno ocijenila sposobnost države Crne Gore da postane punopravni član Evropske unije, odnosno dala je pozitivno mišljenje i preporučila Evropskom savjetu da odobri Crnoj Gori status kandidata.

Komisija je u Mišljenju takođe navela da smatra da sa Crnom Gorom treba otvoriti pregovore o pristupanju Evropskoj uniji kada država dostigne potreban nivo poštovanja kriterijuma za članstvo, a posebno političkih kriterijuma iz Kopenhagena, koji zahtijevaju stabilnost institucija koje garantuju posebno vladavinu prava. Nakon pozitivnog mišljenja Evropske komisije, Evropski savjet je, 17. decembra 2010. godine, donio odluku o davanju statusa kandidata Crnoj Gori, što je korak prije otvaranja pregovora o pristupanju.

Pregovori o pristupanju su pregovori koje države članice EU vode sa državom koja je podnijela zahtjev za članstvo u EU. Prilikom pregovora na strani Unije pregovarači su države članice EU. Zemlja koja je predsjedavajuća Savjetom ministara predstavlja pregovaračke pozicije donešene u Savjetu i predsjedava pregovaračkim sesijama. Crna Gora, kao zemlja koja je podnijela zahtjev za članstvo pravi svoje pozicije o svakom poglavlju *acquis*-a. Zemlju predstavlja šef pregovaračkog tima i tim eksperata. U pregovorima se određuju uslovi pod kojima će država pristupiti Uniji. Brzina okončanja pregovaranja zavisi od stepena pripremljenosti države koja je podnijela zahtjev za članstvo.

Prvu fazu pregovora o pristupanju čini takozvani „*screening*“, koji je, u suštini, prvi stepen analize usklađenosti nacionalnih zakona i propisa sa pravnom tekovinom Zajednice, koji će zajedno sprovesti Crna Gora, kao zemlja kandidat, i Evropska komisija. Analiza po sektorima omogućice

Crnoj Gori da dobije pregled nad pravnim instrumentima koje treba da usvoji ili doda već postojećim, a u cilju postizanja usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa *acquis communautaire-om*. *Screening* služi kao osnova za bilateralne pregovore između EU i zemlje kandidata za članstvo.

Treba imati u vidu da, iako se osnovna načela pregovora o pristupanju sa EU ne mijenjaju, sa svakim talasom proširenja zahtjevi prema zemlji koja ulazi u pregovore su sve opsežniji i detaljniji i postavljaju se u sve ranijim fazama procesa. Od Crne Gore će se vjerovatno očekivati da već u prvoj fazi pregovora definiše prelazne periode koje će tražiti, što nameće potrebu da se svi akteri u Crnoj Gori koji će, manje ili više direktno biti uključeni u ovaj proces, što bolje pripreme znatno unaprijed, odnosno da se što bolje upoznaju sa pojedinačnim evropskim pravnim propisima i mogućim efektima njihove primjene na politički, finansijski i privredni sistem Crne Gore, odnosno, u krajnjoj liniji, na građane Crne Gore i njihov standard.

Takođe, pristupanje i pregovori su dva paralelna procesa koji su zasnovani na različitim pravnim osnovama, ali se prepliću i u suštini podrazumijevaju sistematsko angažovanje svih aktera, a prvenstveno Skupštine i Vlade Crne Gore, na usklađivanju zakonodavstva, jačanju institucija i primjeni novih propisa.

Sa ciljem da se Skupština Crne Gore što bolje pripremi za sljedeće faze procesa integracije u Evropsku uniju, prvenstveno za pregovore o pristupanju, kao i da bi se ispunili prioriteti utvrđeni u Mišljenju Evropske komisije o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji, koji predstavljaju i uslove za otvaranje pregovora o pristupanju, Kolegijum Skupštine Crne Gore je 6. decembra 2010. godine usvojio Akcioni plan za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine Crne Gore u periodu od decembra 2010. do novembra 2011. godine.

Jedna od aktivnosti definisanih ovim Akcionim planom jeste i definisanje uloge i nadležnosti Skupštine u sljedećim fazama procesa integracije u Evropsku uniju, imajući u vidu da parlament ima važnu ulogu u procesu evropske integracije u svakoj zemlji kandidatu ili potencijalnom kandidatu za članstvo u Evropskoj uniji, što potvrđuje i iskustvo zemalja koje su postale članice EU. S obzirom na to da ne postoji jedinstveni model za učešće parlamenta u pregovorima o pristupanju, Akcionim planom je predviđeno da Služba Skupštine, odnosno Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju, do kraja decembra 2010. godine pripremi komparativno istraživanje iskustava zemalja koje su u skorijem periodu postale članice EU ili kandidati za članstvo. Ovo istraživanje ima za cilj da doprinese i pomogne donosiocima odluka u procesu definisanja uloge i nadležnosti Skupštine Crne Gore u sljedećim fazama integracije u EU, u skladu sa Ustavom Crne Gore i Poslovníkom Skupštine Crne Gore.

1. Definisanje glavnih pitanja istraživanja

Glavna pitanja koja su pokrivena ovim istraživanjem odnose se na sljedeće:

- **Uloga i odgovornost parlamenta u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom**
- **Osnivanje i nadležnost posebnog parlamentarnog tijela koje se bavi/lo pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom**
- **Posebno zakonodavstvo kojim se reguliše odnos parlamenta i vlade u pristupnim pregovorima**

Sa namjerom da prikupi informacije u vezi sa ulogom nacionalnih parlamenata u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom, Služba Skupštine je u oktobru 2010. godine posredstvom mreže Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju (ECPRD) uputila upitnik na adrese 13 zemalja, od kojih su deset pristupile Evropskoj uniji 2004, dvije zemlje 2007. godine, dok jedna ima status kandidata. Do 15. decembra 2010. godine, Služba Skupštine je primila odgovore na pitanja iz upitnika i obradila informacije iz sljedećih zemalja: Češka (*Senat*), Estonija (*Riigikogu*), Kipar (*Vouli Antiprosopon* - Predstavnički dom), Litvanija (*Seimas*), Mađarska (*Orszaggyules* - Narodna skupština), Poljska (*Sejm* - Donji dom), Rumunija (*Camera Deputatilor*- Predstavnički dom i *Senatul-Senat*), Slovenija (*Državni zbor*) i Hrvatska (*Hrvatski sabor*). Dio upitnika je bilo i pitanje koje se odnosi na ulogu parlamenta u odnosima sa Evropskom unijom nakon pristupanja, što nije obrađivano u ovom istraživanju, već će kasnije biti obuhvaćeno posebnim dokumentom.

U narednim poglavljima dat je narativni i tabelarni prikaz glavnih nalaza istraživanja, a potom i komparativni pregled pristiglih odgovora. Odgovori su u potpunosti prevedeni i predstavljeni integralno. U ovom dokumentu nalazi se i pregled linkova korišćenih u istraživanju, putem kojih se može doći do dodatnih informacija u odnosu na ovo istraživanje.

2. Glavni nalazi istraživanja

2. 1 Uloga parlamenta u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom

Iz pristiglih odgovora se može zaključiti da je u svim zemljama, sa izuzetkom Slovenije, parlament imao isključivo nadzornu ulogu u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom. U svim slučajevima vlada je nastupala kao pregovarač, dok su parlamenti, kroz manje ili više intenzivnu kontrolu, pratili pripreme, tok i napredak postignut tokom pregovora.

Neki parlamenti su sprovodili nadzornu ulogu u okviru redovnog parlamentarnog nadzora nad aktivnostima vlade, kao što je bio slučaj u Poljskoj i Rumuniji (**Poljska** – vlada je obavještavala *Sejm* (Donji dom) o napretku pregovora, dok je parlament sprovodio nadzor u okviru uobičajenih nadzornih mehanizama nad radom vlade. *Sejm* je, od 1998. godine, počeo sa iznošenjem mišljenja, u formi rezolucija, u vezi sa pitanjima članstva Poljske u Evropskoj uniji; **Rumunija** – oba doma parlamenta su, kako se navodi u odgovorima, sprovodili redovnu kontrolu nad radom vlade kroz ispitivanja ministara i interpelacije). Pojačan nadzor tokom procesa pregovaranja bila je karakteristika parlamenata Mađarske, Češke, Hrvatske, Estonije, Litvanije i Kipra. U Mađarskoj je to podrazumijevalo formiranje stručnog tima koji je davao instrukcije u vezi sa pregovorima i imao konsultativnu ulogu, dok je u **češkom Senatu**, kako navode, Odbor za evropske integracije u prvim fazama rada nadgledao tekući status pregovora kroz razmatranje već zatvorenih poglavlja, a kasnije je nastavio da posvećuje značajan dio aktivnosti praćenju priprema Češke za ulazak u Evropsku uniju, pri čemu je saslušao značajan broj predstavnika izvršne vlasti, stručnjake iz raznih oblasti, članove diplomatske zajednice i goste iz inostranstva. Iz odgovora Gornjeg doma češkog parlamenta, saznajemo i da je Donji dom parlamenta, odnosno Odbor za evropske integracije, bio uključen u konsultacije između izvršnih i zakonodavnih organa, u skladu sa vladinom rezolucijom. Parlament **Litvanije** je, takođe, imao značajnu ulogu u nadzoru vladinih pregovaračkih pozicija i praćenju napretka pregovora, kao i izgradnji opšteg političkog konsenzusa po pitanju pristupanja Evropskoj uniji i eliminisanja prepreka na tom putu. Parlament **Kipra**, preko Odbora za evropske poslove, bio je zadužen za praćenje pregovora između Evropske unije i Kipra tako što je vlada informisala Odbor o toku pregovora i kompletnom procesu pristupanja kroz podnošenje odgovarajućih dokumenata, a Odbor zauzimao stavove koje je vlada, po pravilu, uzimala u ozbiljno razmatranje. Slično tome, u **Estoniji**, parlament je imao ulogu monitoringa vlade u fazi pregovora, s tim što je vlada, prije usvajanja pregovaračkih pozicija, morala da ih pošalje parlamentu, odnosno Odboru za evropske poslove na upoznavanje. Odbor je svoje predloge i mišljenja, kada bi ih imao, predstavljao vladi. Ovo tijelo imalo je i ulogu foruma koji je okupljao civilno društvo i izvršnu i zakonodavnu vlast o pitanjima pozicija Estonije u pregovaračkom procesu. U **Hrvatskoj** je vlada, takođe, dužna da podnosi parlamentu izvještaj o napretku pregovora.

Izuzetak je bio **slovenački** parlament, koji je potvrđivao, odnosno usvajao nacрте pregovaračkih pozicija Slovenije u pregovorima sa Evropskom komisijom (čime je preuzimao i odgovornost za pregovore – pr. obrađivača).

Interesantno je pomenuti i to da je u nekim odgovorima navedeno da je ustanovljena praksa da se predlozima zakona namijenjenim harmonizaciji daje prioritet i da se usvajaju po hitnom postupku, pri čemu su dati predlozi bili označeni posebno kako bi bilo jasno da su u vezi sa procesom pristupanja, kao npr. u **Hrvatskoj i Litvaniji**. Slična situacija je bila na **Kipru**, gdje je praćena skraćena procedura kako bi se ispunili postavljeni rokovi za usvajanje zakonodavstva (navedeno ne isključuje mogućnost postojanja takve ili slične prakse i u drugim parlamentima obuhvaćenim istraživanjem – pr. obrađivača).

2.2 Parlamentarno tijelo koje se bavi/lo pitanjima u vezi sa pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom

Većina parlamenata je već imala formirano posebno parlamentarno tijelo koje se bavilo procesom integracije zemlje u Evropsku uniju i koje je nastavilo da obavlja svoje nadležnosti i tokom pristupnih pregovora. Tako je u **Poljskoj** već 1992. godine obrazovan stalni Odbor za pitanja EU, dok je u **Mađarskoj**, takođe, formiran Odbor za evropske integracije sa nadležnošću, između ostalog, da prati proces pristupanja, pri čemu je interesantno napomenuti i da je tokom pristupanja postalo neophodno da stalni odbori formiraju svoje pododbore za integraciju koji su bili zaduženi za praćenje harmonizacije zakona sa *acquis*-em. U **Rumuniji** je Odbor za evropske integracije kao zajednički odbor oba doma, između ostalog, brinuo o tome da sve odredbe Sporazuma o pridruživanju budu ispunjene, kao i ciljevi iz Nacionalne strategije. U **Češkoj** je u Senatu formiran Odbor za evropske integracije u čijem fokusu je bilo praćenje usklađenosti pravnih standarda Češke, potom nadzor nad procesom pregovaranja, kao i komunikacija sa parlamentarnim tijelima drugih evropskih zemalja. U **Litvaniji** je, pak, 1997. godine formiran Odbor za evropske poslove, izdvajanjem iz Odbora za međunarodne poslove, koji je, pored ostalih nadležnosti, sprovodio nadzor nad vladinim pregovaračkim pozicijama koje su tokom pregovora elaborirane od strane Delegacije za pregovore i usvajane od strane vlade za svako pojedinačno poglavlje. Na **Kipru** se, u početku, Odbor za međunarodne i evropske poslove bavio pitanjima evropskih integracija, a od 2001. Odbor za evropske poslove, koji je imao zadatak da prati tok pregovora između Kipra i Evropske unije i redovno saslušava šefa Pregovaračke delegacije, ministra spoljnih poslova i druge vladine zvaničnike o pregovaračkim pozicijama za pojedina poglavlja *acquis*-a, kao i o toku pregovora i postignutom napretku po pojedinačnim poglavljima. Odbor je zauzimao stav po mnogim aspektima procesa prije njihovog sprovođenja, dok je vlada, po pravilu, ove stavove uzimala u ozbiljno razmatranje. Odbor za evropske poslove imao je glavnu ulogu i u **Estoniji**, uz specifičnost da su članovi tog Odbora bili istovremeno članovi, odnosno predstavnici svih stalnih radnih tijela i da je samo u tom Odboru član mogao biti iz rukovodstva parlamenta.

U **Sloveniji**, pak, glavnu ulogu u pristupnim pregovorima imao je Odbor za međunarodne odnose, koji je kasnije prerastao u Odbor za vanjske poslove, koji je potvrđivao predloge, odnosno nacрте pregovaračkih pozicija koje je predlagala vlada, s tim što su, prije rasprave na ovom Odboru, matični odbori razmatrali pregovaračke pozicije iz svojih oblasti, o čemu su usvajali zaključke i ponekad davali predloge za izmjene. Istovremeno je postojao i Odbor za evropske poslove, koji je imao ulogu koordinatora evropskih integracija u parlamentu, kasnije evropskih poslova, i bio je

zadužen za razmatranje opštih pitanja u vezi sa evropskim integracijama, koordinaciju rada radnih tijela po pitanjima evropskih integracija, nadgledanje harmonizacije zakonodavstva i sl.

U odnosu na zemlje koje su obuhvaćene istraživanjem, nešto drugačija situacija je u **Hrvatskoj**, gdje je formiran Nacionalni odbor za praćenje pregovora¹ kao posebno radno tijelo Hrvatskog sabora sa zadatkom da u saradnji sa vladom analizira mišljenja o pojedinim pregovaračkim poglavljima i ostalim pitanjima relevantnim za pregovore. Šef Pregovaračke delegacije je dužan da podnosi redovne izvještaje o napretku pregovora Nacionalnom odboru, a najmanje jednom u tri mjeseca. Zadatak Nacionalnog odbora, između ostalog, je da u dijalogu sa vladom analizira pozicije o pregovaračkim poglavljima i ostalim pitanjima od značaja za pregovore, kao i da prati i ocjenjuje tok pregovora i daje mišljenja i smjernice u ime hrvatskog parlamenta o pripremljenim pregovaračkim poglavljima.

2.3 Odnos parlamenta i vlade u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom – posebno zakonodavstvo

U odgovorima većine parlamenata navedeno je da nisu usvajani posebni zakoni kojim bi se regulisao odnos parlamenta i vlade u procesu pregovaranja sa Evropskom unijom, odnosno procedure za usvajanje pregovaračkih pozicija (**Estonija, Češka, Litvanija, Mađarska, Poljska, Rumunija, Slovenija**). U odgovoru iz **Hrvatskog sabora** navedeno je da je u decembru 2004. godine u parlamentu usvojena Zajednička izjava svih političkih partija o početku pregovora između Hrvatske i Evropske unije, a nakon toga, u januaru 2005. godine, i Deklaracija o osnovnim principima pregovora za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Evropskoj uniji, Izjava Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske o zajedničkom djelovanju u procesu pregovora za punopravno članstvo u Evropskoj uniji i Odluka o osnivanju Nacionalnog odbora za praćenje pregovora. Procedure u toku pregovora definisane su dalje posebnim aktima vlade (Postupak o pripremanju i usvajanju pregovaračkih pozicija Republike Hrvatske u pregovorima za članstvo u Evropskoj uniji i Odluka o izmjenama i dopunama postupka o pripremanju i usvajanju pregovaračkih pozicija Republike Hrvatske u pregovorima za članstvo u Evropskoj uniji). U **Litvaniji** je parlament već 2002. osnovao radnu grupu sa ciljem definisanja koncepta odnosa između parlamenta i vlade po pitanjima Evropske unije, što je 2004. dovelo do usvajanja Ustavnog zakona o članstvu Litvanije u Evropskoj uniji, kao i značajnih izmjena poslovnika parlamenta. Neke zemlje su zakonodavstvo kojim se reguliše odnos vlade i parlamenta u pitanjima koja se tiču Evropske unije usvojile neposredno prije ili

---

¹ Nacionalni odbor ima 17 članova – predsjednika (iz parlamentarne većine), potpredsjednika (iz parlamentarne manjine), 11 članova – poslanika i/li predstavnika parlamentarnih partija i četiri člana – predstavnika Kabineta predsjednika Republike Hrvatske, sindikata, udruženja poslodavaca i akademske zajednice.

odmah nakon pristupanja (**Poljska** - na nacionalnom nivou, okvir za saradnju između vlade i parlamenta uspostavljen je 2004. godine, pravno obavezujućim Aktom o saradnji između Savjeta ministara, Sejma i Senata po pitanjima članstva Poljske u Evropskoj uniji; **Mađarska** - nakon pristupanja Evropskoj uniji Zakonom LIII o saradnji Parlamenta i Vlade u poslovima Evropske unije iz 2004. godine i Rezolucijom 46/1994 (IX. 30) OGY o Poslovniku Parlamenta Republike Mađarske regulisan je odnos između parlamenta i vlade; **Slovenija** - odnos između parlamenta i Vlade Republike Slovenije u proceduri usvajanja pravnih akata i odluka u Evropskoj uniji regulisan je Zakonom o saradnji između Narodne skupštine i Vlade u vezi sa poslovima Evropske unije usvojenim u aprilu 2004. godine).

2.4 Tabelarni prikaz glavnih nalaza istraživanja

Redni broj	Zemlja	Godina početka pristupnih pregovora	Godina pristupanja EU	Uloga parlamenta u pristupnim pregovorima	Opseg i vrsta parlamentarnog nadzora/kontrole	Zaduženo/a tijelo/tijela	Posebno zakonodavstvo – odnos parlamenta i vlade u procesu pristupnih pregovora
1.	Češka Senat	1998. ²	2004.	U fokusu parlamenta, preko Odbora za evropske integracije, bilo je praćenje usklađenosti pravnih standarda, nadzor nad pregovorima o pristupanju, i uspostavljanje komunikacije sa parlamentarnim tijelima iz drugih	U prvim fazama svog rada, Odbor je procjenjivao trenutni status pregovora o pristupanju analizom već zatvorenih poglavlja. Odbor je nastavio da posvećuje značajan dio svog rada praćenju priprema Češke za pristupanje Evropskoj uniji, pri čemu je saslušao značajan broj vodećih predstavnika	Odbor za evropske integracije (formiran 1998)	

²Izvor:

http://ec.europa.eu/enlargement/archives/enlargement_process/future_prospects/negotiations/eu10_bulgaria_romania/index_en.htm#Who%20are%20the%20actors%20in%20the%20accession%20process; pristupljeno: 21. decembar 2010.

				evropskih zemalja.	izvršne vlasti, stručnjake iz raznih oblasti, članove diplomatske zajednice i goste iz inostranstva.”		
2.	Estonija	1998. ³	2004.	Parlament preko Odbora za evropske poslove, između ostalog, pratio aktivnosti vlade u prepristupnoj fazi, kao i pregovore o pristupanju	„Odbor za evropske poslove je, između ostalog, pratio aktivnosti vlade u prepristupnoj fazi, kao i pregovore o pristupanju. Prije nego što bi vlada odobrila pozicije Estonije u pregovorima, prethodno bi ih poslali Odboru na razmatranje. Ako bi se u Odboru kasnije javili određeni predlozi i mišljenja u pogledu pozicija, prosljeđivani su vladi na uvid.“	Odbor za evropske poslove (prvobitno osnovan kao poseban odbor u maju 2003. godine)	
3.	Hrvatska	2005 ⁴	Kandidat	Nadgledanje i procjenjivanje toka pregovora	“Vlada Republike Hrvatske podnosi Parlamentu sljedeće izvještaje u vezi sa pitanjima EU: -Izvještaj o napretku pregovora – Vlada Republike Hrvatske i šef državne delegacije, podnose Hrvatskom saboru izvještaje o napretku pregovora,	Nacionalni odbor za praćenje pregovora	Zajednička izjava svih političkih partija o početku pregovora između Hrvatske i Evropske unije, a nakon toga, Deklaracija o osnovnim principima pregovora za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Evropskoj uniji i Izjava Hrvatskog

³Izvor: http://ec.europa.eu/enlargement/archives/enlargement_process/past_enlargements/eu10/estonia_en.htm, pristupljeno: 17. decembar 2010.

⁴Izvor: <http://www.eu-pregovori.hr/>; pristupljeno: 21. decembar 2010.

					najmanje dva puta godišnje, po završetku svakog šestomjesečnog predsjedavanja Unijom. -Izveštaj o upotrebi pretprijetne pomoći – vlada podnosi izvještaje o upotrebi pretprijetne pomoći, dva puta godišnje. -Šef državne delegacije za pregovore o pristupanju Hrvatske Evropskoj uniji podnosi Nacionalnom odboru za praćenje pregovora redovne izvještaje o pregovorima, najmanje tromjesečno.”		sabora i Vlade Republike Hrvatske o zajedničkom djelovanju u procesu pregovora za punopravno članstvo u EU
4.	Kipar	1998. ⁵	2004.	Nadzor nad pregovorima o pristupanju	„Odbor za evropske poslove pozivao je, na redovnoj osnovi, koordinatora harmonizacije (šefa delegacije Kipra za pregovore o pristupanju), kao i ministra spoljnih poslova i ostale vladine zvaničnike, koji su ga informisali o pregovaračkim pozicijama Republike u	Odbor za evropske poslove	

⁵ Izvor:

http://ec.europa.eu/enlargement/archives/enlargement_process/future_prospects/negotiations/eu10_bulgaria_romania/index_en.htm#Who%20are%20the%20actors%20in%20the%20accession%20process; pristupljeno: 21. decembar 2010.

					različitim poglavljima <i>acquis</i> -a, kao i o razvoju pregovaračkog procesa i napretku u svakom pojedinačnom poglavlju. U tom smislu, Odbor je koordinatoru za harmonizaciju saopštavao svoje stavove o mnogim aspektima procesa pristupanja. Kasnije je parlament prenosio svoj stav vladi, koja je isti, po pravilu, uzimala u ozbiljno razmatranje.”		
5.	Litvanija	2000.	2004.	Kontrola pregovaračkih pozicija i praćenje napretka u pregovorima	Parlament Litvanije je imao važnu ulogu, a naročito: - „Prilikom harmonizacije zakonodavstva sa pravom EU (<i>acquis</i>). Tokom pregovora parlament je ustanovio praksu da se predlozima zakona namijenjenim za harmonizaciju da prioritet. - U kontroli vladinih pregovaračkih pozicija i praćenju napretka pregovora o pristupanju; - U izgradnji širokog političkog konsenzusa prema članstvu u EU i uklanjanju glavnih	Odbor za evropske poslove	“U vrijeme pregovora nijesu usvojeni posebni akti. Međutim, <i>Seimas</i> je, 2002. godine, oformio Radnu grupu sa zadatkom izrade koncepta međudjelovanja <i>Seimas</i> -a i vlade po pitanjima EU nakon pristupanja.”

6.	Mađarska	1998.	2004.	Nadzor nad aktivnostima vlade	prepreka.” „U to vrijeme [pristupnih pregovora], glavni zadatak parlamenta bilo je nadgledanje aktivnosti vlade. Parlament je pokušao da upozna poslanike sa procesom pristupanja EU, tako što je razvio profesionalni tim, kao i direktive pregovora. Tokom pregovora o pristupanju postojao je konsenzus između parlamenta i vlade. Vladin zadatak bilo je pregovaranje dok je parlament imao savjetodavnu ulogu.”	Odbor za evropske integracije (formiran 1994) „Tokom procesa pridruživanja, javila se potreba da stalni odbori obrazuju pododbore za integracije. Ovi pododbori su kontrolisali usklađenost predloga zakona i pravne tekovine EU.”	„Prije pristupanja nije postojao poseban zakon koji reguliše odnos između parlamenta i vlade.”
7.	Poljska	1998. ⁶	2004.	Redovno davanje mišljenja o informacijama dobijenim od vlade	„Vlada je obavještavala Sejm o napretku postignutom tokom pregovora, kao i o izraženim stavovima o tom pitanju, iako su takve aktivnosti sprovedene u okviru redovnog parlamentarnog nadzora nad aktivnostima vlade.”	Stalna parlamentarna komisija, koja se bavi pitanjima EU	“S obzirom da Sejm nije imao posebnu funkciju u procesu pregovora o pristupanju EU, nijesu ni usvojeni posebni zakoni, u tom pogledu”
8.	Rumunija	2000.	2007.	Nadzor nad aktivnostima vlade	„Generalno, nadzor nad aktivnostima vlade u procesu pristupanja	Odbor za evropske integracije kao	„Tokom pregovaračkog procesa nije usvojen nijedan zakon koji bi

⁶ Izvor:

http://ec.europa.eu/enlargement/archives/enlargement_process/future_prospects/negotiations/eu10_bulgaria_romania/index_en.htm#Who%20are%20the%20actors%20in%20the%20accession%20process; pristupljeno: 21. decembar 2010.

					Evropskoj uniji vršio je parlament u okviru uobičajenih procedura kontrole, tradicionalnim načinom, odnosno saslušavanjem ministara i interpelacijama. Nepridržavanje od strane vlade preporuka parlamenta može biti politički kažnjeno, hipotetički izglasavanjem nepovjerenja, ali se to nije nikada dogodilo.”	zajednički odbor gornjeg i donjeg doma parlamenta (formiran 1995)	regulisao nadležnosti parlamenta i njegov odnos sa vladom.”
9.	Slovenija	1998 ⁷	2004.	Potvrđivanje pregovaračkih pozicija	„Parlament Republike Slovenije ima dva glavna zadatka: harmonizacija slovenačkog zakonodavstva sa <i>acquis</i> -em i potvrđivanje predloga pregovaračke pozicije Slovenije u pregovorima sa Evropskom komisijom.”	Odbor za međunarodne odnose /Odbor za vanjsku politiku i Odbor za Evropske poslove kao "koordinator" EU poslova u parlamentu	„Nijesu usvajani posebni zakoni koji bi regulisali ovo pitanje.”

⁷ Izvor: http://www.vlada.si/en/projects/previous_projects/slovenia_and_the_eu/, pristupljeno: 17. decembar 2010.

2.5 Prikaz nadležnosti parlamentarnih tijela koja su se bavila pristupnim pregovorima

Zemlja	Naziv tijela	Nadležnosti
Češka	<p>Odbor za evropske integracije (formiran 1998)</p> <p>Preuzeo rad Pododbora za evropske integracije, koji je funkcionisao u okviru Odbora za vanjske poslove, odbranu i bezbjednost Senata.</p>	<p>“Odbor se bavio domaćim i spoljno-političkim aspektima evropskih integracija (---)</p> <p>Glavni dio aktivnosti je bio fokusiran na razmatranje usklađenosti zakonskih predloga sa <i>acquis</i>-em (---)</p> <p>Odbor se prvobitno fokusirao na praćenje usklađenosti pravnih standarda, nadzor nad pregovorima o pristupanju, i uspostavljanje komunikacije sa parlamentarnim tijelima iz drugih evropskih zemalja. Godine 2001, prve godine trećeg mandata Senata (...), počeo je da posvećuje više pažnje reformama institucija EU.”</p>
Estonija	<p>Odbor za evropske poslove (prvobitno osnovan kao poseban odbor u maju 2003. godine)</p> <p>„Dvostruko članstvo čini Odbor jedinstvenim: članovi Odbora su u isto vrijeme članovi drugih stalnih specijalizovanih odbora. Članovi Odbora parlamenta mogu biti članovi Odbora za EU pitanja, što nije moguće u slučaju drugih stalnih odbora.“</p>	<p>„Odbor za evropske poslove služio je kao posebno tijelo u parlamentu koje se bavilo pristupnim pregovorima sa EU. Mandat Odbora, generalno, nije predviđen pravnim aktima, a nadzor se oslanja prije svega na dobru praksu i običaje (---)</p> <p>Do izmjene poslovnika o radu parlamenta u martu 2004. godine, Odbor za evropske poslove (OEP) je, između ostalog, pratio aktivnosti vlade u pretpristupnoj fazi, kao i pregovore o pristupanju. Prije nego što bi vlada odobrila pozicije Estonije u procesu pregovora, prethodno bi ih poslala Odboru na razmatranje. Ako bi se u Odboru kasnije javili određeni predlozi i mišljenja u pogledu</p>

		<p>pozicija, prosljeđivani su vladi na uvid.</p> <p>Od 1997. godine, članovi Odbora su učestvovali kao posmatrači na Konferenciji parlamentarnih odbora koji se bave evropskim pitanjima i pitanjima zajednice (COSAC). Kasnije, nakon što su članovi Odbora za poslove EU predstavljali Estoniju na COSAC-u, glavni zadatak odbora je bio prolazak kroz sve aspekte procesa pregovaranja i zaključivanje Sporazuma o pridruživanju. Služio je, takođe, i kao forum za jačanje saradnje na političkom nivou, jer je za proširenje EU potrebna saglasnost svih država članica EU. Sprovedene su i još se sprovode aktivnosti na planu bilateralne i multilateralne saradnje."</p>
<p>Hrvatska</p>	<p>Nacionalni odbor za praćenje pregovora, ustanovljen je kao radno tijelo Hrvatskog sabora, koje u saradnji sa vladom analizira mišljenja o pojedinim pregovaračkim poglavljima i ostalim pitanjima relevantnim za pregovore.</p> <p>Odbor se sastoji od 17 članova – predsjednik (iz parlamentarne manjine), potpredsjednik (iz parlamentarne većine), 11 članova – poslanika i/li predstavnika parlamentarnih partija i četiri člana – predstavnika Kabineta predsjednika Republike Hrvatske, sindikata, udruženja poslodavaca i akademske zajednice.</p>	<p>„Nadležnost Odbora je da nadgleda i procjenjuje tok pregovora; da, u ime Hrvatskog sabora, daje mišljenja i smjernice o pripremljenim pregovaračkim pozicijama, razmatra informacije o pristupnim pregovorima, razmatra i daje mišljenje o pitanjima koja se javljaju u toku pregovora; analizira i ocjenjuje rad pojedinih članova pregovaračkog tima.</p> <p>Nacionalni odbor treba da bude obaviješten o predlogu pregovaračke pozicije Hrvatske, kako bi o njemu raspravljao. Nakon što Nacionalni odbor iznese mišljenje, pregovarački tim raspravlja o mišljenju i usvaja poziciju. Dalje, konačni predlog pregovaračke pozicije se saopštava Nacionalnom odboru. Osim toga, Nacionalni odbor, takođe, na redovnoj osnovi dobija različite dokumente u vezi sa pregovorima o pristupanju. Takvi dokumenti su</p>

		<i>screening</i> izvještaji, zajednički stavovi EU, strategije i izvještaji, akcioni planovi, izvještaji o ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz pregovaračkog procesa itd.“
Kipar	Odbor za evropske poslove, formiran 2001. godine, podjelom parlamentarnog Odbora za vanjske i evropske poslove na dva odbora. Prethodno, 1999. godine, naziv parlamentarnog Odbora za vanjske poslove je promijenjen u “parlamentarni Odbor za spoljne i evropske poslove”, kada je proširen u pogledu članstva (najveći odbor sa 19 članova) i nadležnosti Odbora, radi efikasnog uključivanja u zakonodavne i ostale aktivnosti u vezi sa harmonizacijom nacionalnog zakonodavstva sa <i>acquis communautaire</i> .	„Odboru je bio povjeren zadatak nadzora nad pregovorima o pristupanju između Evropske unije i Kipra. U tom smislu, Odbor je bio informisan o pregovorima i cjelokupnom procesu pristupanja Kipra, od strane vlade koja mu je podnosila sva relevantna dokumenta.“
Litvanija	„Parlament je 1997. godine osnovao Odbor za evropske poslove, koji je bio glavno tijelo nadležno za pitanja EU (tijelo je ranije funkcionisalo kao pododbor EU u Odboru za vanjske poslove). U to vrijeme, Odbor je bio sastavljen od 20 članova.“	„Nakon početka pregovora 2000. godine, Odbor je obavljao funkciju nadzora vladinih pregovaračkih pozicija, koje je u toku pregovora izradila Delegacija za pregovore, a odobrila vlada za svako poglavlje pregovora.“ Odbor je bio blisko uključen u temeljno pripremanje Nacionalnog programa za usvajanje <i>acquis</i> -a, naročito uzimajući u obzir, zaključke o izvještajima Evropske komisije o napretku Litvanije ka članstvu. U tom smislu, parlament je na predlog Odbora za evropske poslove usvojio nekoliko rezolucija, pozivajući vladu da ubrza izradu zakona koji su najvažniji za harmonizaciju.“
Mađarska	Odbor za evropske integracije „Tokom procesa pridruživanja, javila se potreba da stalni odbori obrazuju pododbore za integracije. Ovi pododbori su kontrolisali usklađenost predloga zakona sa pravnom tekovinom EU.“	„Odgovornosti Odbora u evropskim integracijama su bile: - praćenje procesa pridruživanja; - razmatranje poglavlja u toku <i>screening</i> -a i pregovaračkih pozicija;

		<ul style="list-style-type: none"> - saslušavanje kandidata za ministarske pozicije, kao i kandidata za ambasadore u zemljama članicama EU; - na osnovu parlamentarne rezolucije predložene od strane Odbora i usvojene početkom 1993. godine, redovno je razmatrao vladine Izvještaje o napretku, odnosno pratio ispunjenje obaveza preuzetih Sporazumom o pridruživanju; - odbor je godinama redovno razmatrao sredstva koja su predlogom budžeta bila namijenjena procesu integracija. Parlament je u dva navrata (1995. i 1999. godine) održao parlamentarne političke debate na temu pristupanja EU, na inicijativu Odbora, između ostalih.”
Poljska	Stalna parlamentarna komisija, koja se bavi pitanjima EU, ustanovljena 1992. godine	Bavljenje pitanjima EU
Rumunija	Odbor za evropske integracije	<p>„- staranje o tome da su sve odredbe Sporazuma o pridruživanju Rumunije Evropskoj uniji implementirane, a ciljevi Nacionalne strategije ispunjeni;</p> <ul style="list-style-type: none"> - učestvovanje, u okviru zajedničkog Parlamentarnog odbora Rumunije i EU, u debatama o svim aspektima odnosa između Rumunije i EU, posebno onima koje se odnose na sprovođenje Sporazuma o pridruživanju EU; davanje mišljenja o zakonskim inicijativama vezano za evropske integracije, kako bi rumunski zakoni bili usklađeni u što kraćem roku sa evropskim zakonodavstvom, tržišna ekonomija ojačana, a njena integracija u strukture i mehanizme EU znatno ubrzane; - Odbor je bio ovlašten da posebnu pažnju posveti davanju mišljenja na predloge zakona iz ove oblasti, uz saglasnost najmanje jedne trećine.”

<p style="text-align: center;">Slovenija</p>	<p>Odbor za vanjsku politiku Odbor za Evropske poslove Druga radna tijela odgovorna za specifične oblasti razmatraju predlog pregovoračkih pozicija usvajaju zaključke, a ponekad predlažu izmjene;</p>	<p>“Odbor za vanjsku politiku potvrđuje predlog pregovoračkih pozicija;(…)” „Odbor je takođe raspravljao o: - izvještajima o napretku Slovenije u procesu pridruživanja EU, - prioritetima predsjedavanja svake zemlje u Savjetu EU, - u 2003. i 2004. godini "Platforma za učešće predstavnika Vlade Republike Slovenije na Međuvladinoj konferenciji" (uprkos činjenici da Slovenija tada još uvijek nije bila članica Evropske unije).” - „ Odbor za evropske poslove: - "koordinator" EU poslova u parlamentu: - razmatra opšta pitanja koja se tiču evropskih integracija i dokumente Evropske komisije (Izveštaje o napretku, Agenda 2000) - koordinira rad radnih tijela odgovornih za evropske integracije, daje mišljenja, preporuke i usmjerava pažnju na neka pitanja od značaja; - analizira posljedice pristupanja Slovenije EU; - izrađuje izvještaje; - organizuje prezentacije javnog mišljenja o pojedinim pitanjima vezano za evropske integracije; - razmatra program pristupanja Republike Slovenije EU i nadgleda njegovo sprovođenje; - saraduje sa institucijama u Sloveniji, sa institucijama EU i drugim zemljama po pitanju evropskih integracija; - organizuje i koordinira podršku ponuđenu Sloveniji za njeno prilagođavanje EU; - nadgleda proces harmonizacije slovenačkog zakonodavstva sa <i>acquis-em</i>; - vrši druge poslove vezano za EU”</p>
---	---	---

3. Komparativni pregled

3.1 Češka

Parlamentarna tijela sa fokusom na pitanja evropskih integracija formirana su postupno kao logičan odgovor na nastanak relevantnih izvršnih tijela. Evropski Sporazum iz oktobra 1993. godine o pridruživanju Republike Češke Evropskoj uniji stvorio je izgled za pristupanje Češke Evropskoj uniji i predvidio čl. 110-112 formiranje zajedničkog odbora za pridruživanje Češke i Evropskog parlamenta, sa jednakom zastupljenošću čeških senatora i poslanika na jednoj i predstavnika Evropskog parlamenta na drugoj strani. Zajednički parlamentarni **odbor za pridruživanje** dobio je konkretan mandat u odnosu na Savjet za pridruživanje i stvorio platformu za razmjenu mišljenja između nacionalnih i evropskih zakonodavaca o pitanjima u vezi sa pregovorima o pristupanju. Češka delegacija u ovom Odboru bila je predstavljena sa 15 poslanika i pet senatora i činila **Stalnu delegaciju češkog parlamenta za saradnju sa Evropskim parlamentom**.

Jezgro evropskih aktivnosti u Senatu, koncentrisano je kasnije u Odboru za evropske integracije, osnovanom poslije izbora održanih u jesen 1998. godine. Odbor je preuzeo rad Pododbora za evropske integracije, koji je funkcionisao u okviru Odbora za vanjske poslove, odbranu i bezbjednost Senata. Odbor za evropske integracije, sastavljen od 11 članova, kojim je predsjedavala senatorka Jarmila Filipova, 13. januara 1999. godine definisao je prioritete u Rezoluciji "Fokus rada Odbora" (*"The focus of the Committee's work"*). Na osnovu ove rezolucije, Odbor je počeo da se bavi domaćim i spoljno-političkim aspektima evropskih integracija.

Iako odbor Senata, za razliku od svojih kolega u Odboru za evropske integracije u Predstavničkom domu (*Chamber of Deputies*), nije bio uključen u prethodne konsultacije između organa izvršne i zakonodavne vlasti, u skladu sa vladinom Rezolucijom No. 257/2000, glavni dio njihovih aktivnosti je bio fokusiran na razmatranje usklađenosti zakonskih predloga sa *acquis-em*?

U prvim fazama rada, Odbor je procjenjivao trenutni status pregovora o pristupanju analizom već zatvorenih poglavlja. Odbor je nastavio da posvećuje značajan dio rada praćenju priprema Češke za pristupanje Evropskoj uniji, pri čemu je saslušao značajan broj vodećih predstavnika izvršne vlasti, stručnjake iz raznih oblasti, članove diplomatske zajednice i goste iz inostranstva. Rad Odbora postaje veoma intenzivan. U 1999. godini, Odbor se sastajao 21 put da bi raspravljao o 31 predlogu zakona i sedam međunarodnih ugovora; u 2000. je razmatrao 43 zakona i devet međunarodnih ugovora. Kao što možemo vidjeti, Odbor se prvobitno fokusirao na praćenje usklađenosti pravnih standarda, nadzor nad pregovorima o pridruživanju, i uspostavljanje komunikacije sa parlamentarnim tijelima iz drugih evropskih zemalja, npr. u okviru 21. Konferencije odbora za poslove zajednice i evropske poslove parlamenata Evropske unije (COSAC). Godine 2001, prve godine trećeg mandata Senata, Odbor za evropske integracije, sastavljen od 8 članova, na čelu sa senatorom Žiriem Skalickim (*Jiri Skalicky*), počeo je da posvećuje više

pažnje reformama institucija Evropske unije. Ovaj novi prioritet je, takođe, određivao agende sastanaka sa stranim diplomatskim misijama u Republici Češkoj.

3.2 Estonija

- 1) **Možete li nam opisati ulogu i odgovornost vašeg parlamenta u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom? Da li parlament usvaja/je usvajao pregovoračke pozicije preuzimajući krajnju odgovornost za njih? Da li parlament samo daje/je davao mišljenja i preporuke o pregovoračkim pozicijama, dok vlada preduzima/je preuzimala krajnju odgovornost?**
- 2) **Da li je vaš parlament osnovao posebno tijelo koje se bavi/lo procesom pregovaranja sa Evropskom unijom? Ako jeste, opišite sastav i glavne nadležnosti tog tijela? Ako nije, koje se tijelo bavi/lo ovim pitanjem?**

Za razliku od nekih drugih evropskih država (na primjer, Danska ili Poljska), parlament (*Riigikogu*) nije usvojio posebnu zakonodavnu proceduru usklađivanja zakonodavstva Evropske unije sa estonskim zakonodavnim sistemom.

Međutim, Odbor za evropske poslove (prvobitno osnovan kao poseban odbor u maju 2003. godine) služio je kao posebno tijelo u parlamentu koje se bavilo procesom pregovora sa Evropskom unijom. Mandat Odbora, generalno, nije uopšte bio predviđen pravnim aktima, a nadzor se oslanjao prije svega na dobru praksu i običaje.

Jedan od glavnih zadataka (u saradnji sa Odborom za vanjske poslove) bio je predlaganje izmjene Poslovnika o radu i drugih zakonskih akata u vezi sa ulaskom Estonije u Evropsku uniju. S obzirom da su članovi Odbora za poslove Evropske unije bili članovi drugih stalnih odbora, Odbor za evropske poslove je imao pregled relevantnih zakonodavnih akata i bavio se problemima u procesu usklađivanja. Odbor je takođe preuzeo ulogu foruma koji okupljao civilno društvo, predstavnike izvršne i zakonodavne vlasti po pitanjima pozicija Estonije u pregovaračkom procesu.

Do izmjene poslovnika o radu parlamenta u martu 2004. godine, Odbor za evropske poslove (OEP) je, između ostalog, pratio aktivnosti vlade u pretpristupnoj fazi, kao i pregovore o pristupanju. Prije nego što bi vlada odobrila pozicije Estonije u procesu pregovora, prethodno bi ih poslali Odboru na razmatranje. Ako bi se u Odboru kasnije javili određeni predlozi i mišljenja u pogledu pozicija, prosljeđivani su vladi na uvid.

Od 1997. godine, članovi Odbora su učestvovali kao posmatrači na Konferenciji parlamentarnih odbora koji se bave evropskim i pitanjima zajednice (COSAC). Kasnije, nakon što su članovi Odbora za poslove Evropske unije predstavljali Estoniju na COSAC-u, glavni zadatak odbora

je bio prolazak kroz sve aspekte procesa pregovaranja i postizanje ugovora o pridruživanju. Služio je, takođe, i kao forum za jačanje saradnje na političkom nivou, jer je za proširenje Evropske unije potrebna saglasnost svih država članica Evropske unije. Sprovedene su i još se sprovode aktivnosti na planu bilateralne i multilateralne saradnje.

Tokom pristupanja, održavani su sastanci predsjednika Odbora za evropske poslove, nazvani kao 5+1, kojima je prisustvovalo šest zemalja Estonija, Poljska, Slovenija, Mađarska, Češka i Kipar.

Pored toga, Odbor za pitanja Evropske unije je bio uključen u kampanju predstavljanja koristi i obaveza koje proces pristupanja Evropskoj uniji nudi Estoniji i njenih građanima. Takođe, Odbor je pokrenuo godišnju debatu o pitanjima Evropske unije u plenumu. Tom prilikom, razmatrana su pitanja od nacionalnog značaja koja korespondiraju debati o spoljnoj politici u parlamentu. Specijalne debate o pitanjima Evropske unije u plenumu održane su 1998, 2000, 2001, 2002, i 2003. godine.

Sastav Odbora se razlikuje od sastava ostalih stalnih odbora: ima najmanje 15 članova. Prilikom imenovanja članova Odbora za pitanja Evropske unije navodi se da članovi ovog odbora mogu biti članovi svih ostalih stalnih odbora.

Dvostruko članstvo čini Odbor jedinstvenim: članovi Odbora su u isto vrijeme članovi drugih stalnih specijalizovanih odbora. Članovi Borda parlamenta (*Members of the Board of the Riigikogu*) mogu biti članovi Odbora za pitanja Evropske unije, što nije moguće u slučaju drugih stalnih odbora.

3) Da li se ukazala potreba za usvajanjem posebnog zakonodavstva koje bi regulisalo nadležnosti i odnos parlamenta i vlade u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom?

Ne.

3.3 Hrvatska

Uloga parlamenta u procesu pregovora o pristupanju Evropskoj uniji

Evropska pitanja (poslovi) u hrvatskom parlamentu (Hrvatski sabor) su u nadležnosti Odbora za evropske integracije i Nacionalnog odbora.

U Rezoluciji o pristupanju Republike Hrvatske Evropskoj uniji, koja je usvojena u decembru 2002. godine, hrvatski parlament je potvrdio da je članstvo Hrvatske u Evropskoj uniji državni cilj, koji će imati potpunu podršku parlamenta. Opšti konsenzus svih političkih partija u parlamentu je potvrđen **Zajedničkom izjavom svih političkih partija o početku pregovora između Hrvatske i Evropske unije**, u decembru 2004. godine, a nakon toga, u januaru 2005. godine, ojačan kroz **Deklaraciju o osnovnim principima pregovora za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Evropskoj uniji, Izjavu Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske o zajedničkom djelovanju u procesu pregovora za punopravno članstvo u Evropskoj uniji i Odluku o osnivanju Nacionalnog odbora za praćenje pregovora**.

Hrvatski sabor je, u decembru 2001. godine, izmjenama i dopunama članova 136 i 161 Poslovnika, ustanovio detaljnu proceduru u pogledu usklađenosti zakonodavstva sa *acquis-em*. Izmjenom člana 136 je napravljena razlika između zakonodavstva koje se usklađuje i ostalih predloga zakonodavstva (*other "ordinary" draft legislation*). Predlozi zakona koji se usklađuju sa pravom Evropske unije sadrže oznaku P.Z.E. Izmijenjeni član 161 predviđa da se predlozi zakona, koji se usklađuju sa zakonodavstvom Evropske unije, donose po skraćenoj proceduri, ukoliko to traži predlagač, osim ako nadležno radno tijelo (Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sistem ili Odbor za zakonodavstvo) predloži da se predlog zakona razmatra tokom prvog čitanja, zbog neusaglašenosti sa Ustavom ili pravnim sistemom. Član 161, u osnovi, je odredba koja se odnosi na usklađivanje zakonodavstva sa *acquis* u skraćenom postupku. Za razliku od ostalih predloga zakona, glasanje o upotrebi skraćenog postupka za zakonodavstvo sa oznakom P.Z.E. nije potrebno.

Vlada Republike Hrvatske podnosi parlamentu sljedeće izvještaje u vezi sa pitanjima Evropske unije:

- **Izvještaj o napretku pregovora** – Vlada Republike Hrvatske i šef državne delegacije, podnose Hrvatskom saboru izvještaje o napretku pregovora, najmanje dva puta godišnje, po završetku svakog šestomjesečnog predsjedavanja Unijom.
- **Izvještaj o upotrebi predpristupne pomoći** – Vlada podnosi izvještaje o upotrebi predpristupne pomoći, dva puta godišnje.

Šef državne delegacije za pregovore o pristupanju Hrvatske Evropskoj uniji podnosi Nacionalnom odboru redovne izvještaje o pregovorima, najmanje tromjesečno.

Premijer, predsjedavajući i potpredsjednici Parlamenta, šef delegacije i glavni pregovarač i šef pregovaračke grupe mogu uzeti učešće u radu Nacionalnog odbora, u okviru diskusije o pojedinim oblastima. Kada sjednici Nacionalnog odbora prisustvuje glavni pregovarač Republike Hrvatske sa Evropskom unijom, on prezentuje podatke o razvoju pregovaračkog procesa, kao i ostale informacije od značaja za proces pristupanja.

Hrvatski sabor je naglasio potrebu za osiguranjem transparentnog vođenja pregovora o pristupanju, kao i svoju ulogu u raspravi o svim relevantnim pitanjima koja se javljaju tokom pregovora.

Nacionalni odbor je ustanovljen kao radno tijelo Hrvatskog sabora, koje će u saradnji sa vladom analizirati mišljenja o pojedinim pregovaračkim poglavljima i ostalim pitanjima relevantnim za pregovore. Nadležnost Odbora je da nadgleda i procjenjuje tok pregovora; da, u ime Hrvatskog

sabora, daje mišljenja i smjernice o pripremljenim pregovaračkim pozicijama, razmatra informacije o pregovaračkom procesu, razmatra i daje mišljenje o pitanjima koja se javljaju u toku pregovaračkog procesa; analizira i ocjenjuje rad pojedinih članova pregovaračkog tima.

Što se tiče procesa pregovora o pristupanju Hrvatske Evropskoj uniji, postupak o pripremanju i usvajanju pregovaračkih pozicija Republike Hrvatske u pregovorima za članstvo u Evropskoj uniji (na snazi od 7. aprila 2005. godine) i Odluka o izmjenama i dopunama postupka o pripremanju i usvajanju pregovaračkih pozicija Republike Hrvatske u pregovorima za članstvo u EU (na snazi od 20. aprila 2006. godine), predviđaju detaljne procedure za usvajanje pregovaračkih pozicija Hrvatske.

Nacionalni odbor treba da bude obaviješten o predlogu pregovaračke pozicije Hrvatske, kako bi raspravljao o istom. Nakon što Nacionalni odbor iznese mišljenje, pregovarački tim raspravlja o mišljenju i usvaja poziciju. Dalje, konačni nacrt pregovaračke pozicije se saopštava Nacionalnom odboru. Osim toga, Nacionalni odbor, takođe, na redovnoj osnovi dobija različite dokumente u vezi sa pregovaračkim procesom. Takvi dokumenti su *screening* izvještaji, zajednički stavovi Evropske unije, strategije i izvještaji, akcioni planovi, izvještaji o ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz pregovaračkog procesa itd.

Nacionalni odbor izvještava plenum o svom radu, dva puta godišnje.

Nadležnosti Nacionalnog odbora su:

- nadgleda i ocjenjuje tok pregovora;
- daje mišljenje i smjernice, u ime Hrvatskog sabora, o pripremljenim pregovaračkim pozicijama;
- razmatra informacije o pregovaračkom procesu;
- razmatra i daje mišljenje o pitanjima koja se javljaju u toku pregovaračkog procesa;
- analizira i ocjenjuje rad pojedinih članova pregovaračkog tima;
- preko predsjednika Odbora održava redovne konsultacije i razmjenu informacija sa predsjednikom Republike Hrvatske, premijerom i predsjednikom Hrvatskog sabora;
- održava redovne konsultacije sa šefom delegacije i glavnim pregovaračem o napretku pregovaračkog procesa, otvorenim pitanjima tokom pregovora i mogućim načinima za zatvaranje određenih poglavlja;
- daje mišljenje o harmonizaciji hrvatskog zakonodavstva sa regulativama Evropske unije;
- izrađuje izvještaj o radu Odbora koji se podnosi Hrvatskom saboru, najmanje dva puta godišnje.

Odbor se sastoji od 17 članova – predsjednik (iz parlamentarne manjine), potpredsjednik (iz parlamentarne većine), 11 članova – poslanici i/ili predstavnici političkih partija i 4 ostala člana koji predstavljaju kabinet predsjednika Hrvatske, sindikate, udruženja poslodavaca i akademsku zajednicu.

Hrvatski sabor je na sjednici, 16. juna, 2010. godine, usvojio Odluku o proglašenju izmjena i dopuna Ustava RH. Kao rezultat izmjena i dopuna, Ustav RH sada uključuje Poglavlje VIII (Evropska unija), koje predviđa prenos nekih ustavnih ovlaštenja na institucije Evropske unije, direktnu pravnu efikasnost i primjenu prava Evropske unije, kao i garanciju određenih prava građanima Evropske unije na teritoriji Republike Hrvatske.

U skladu sa evropskim odredbama i odredbama u Ustavu RH, uloga Hrvatskog sabora će se promijeniti nakon pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji.

Hrvatski sabor će izgubiti dio svoje zakonodavne moći i suverenosti u donošenju odluka, jer će ovlaštenje donošenja odluka u određenim oblastima biti preneseno na institucije Evropske unije, a naročito na Savjet Evropske unije i Evropski parlament kao dva zakonodavna tijela Evropske unije, u kojima Hrvatski sabor neće imati direktnu zastupljenost.

U procesu donošenja odluka u Evropskoj uniji, interese hrvatskih građana će zastupati hrvatska vlada, kroz djelovanje u Savjetu Evropske unije. Međutim, kao tijelo koje predstavlja građane, Hrvatski sabor će biti uključen u definisanje nacionalnih interesa.

Hrvatski sabor će ostvariti svoj uticaj na zakonodavstvo na evropskom nivou kroz proces praćenja aktivnosti vlade u institucijama. Član 144 (4) Ustava glasi: "Nadzor Vlade Republike Hrvatske u institucijama Evropske unije uređuje se zakonom".

Pored procesa nadzora, Hrvatski sabor će učestvovati u procesu implementacije evropskog zakonodavstva, naročito kroz proceduru usvajanja primarnog zakonodavstva i transponovanja sekundarnog zakonodavstva. Takođe, Hrvatski sabor će biti uključen u proces provjere usklađenosti sa principom subsidiarnosti.

3.4 Kipar

Nakon preporuke parlamentarnog Odbora za izbor (*Parliamentary Committee of Selection*), usvojene na plenumu (*Plenary of the House*), 25. februara 1999. godine, naziv parlamentarnog Odbora za spoljne poslove je promijenjen u "parlamentarni Odbor za spoljne i evropske poslove". Proširenje u pogledu članstva i povećanje nadležnosti ovog Odbora su bili potezi neophodni za efikasno uključivanje Odbora u zakonodavne i ostale aktivnosti u vezi sa harmonizacijom nacionalnog zakonodavstva sa *acquis communautaire*. Odbor je, na taj način, postao najveći parlamentarni odbor, sa 19 članova.

Plenum je, 14. juna 2001. godine, nakon preporuke parlamentarnog Odbora za izbor, podijelio parlamentarni Odbor za vanjske i evropske poslove na dva odbora, Odbor za vanjske poslove i Odbor za evropske poslove.

Odboru je bio povjeren zadatak nadzora nad pregovorima o pristupanju između Evropske unije i Kipra. U tom smislu, Odbor je bio informisan o pregovorima i cjelokupnom procesu pristupanja Kipra, od strane vlade koja mu je podnosila sva relevantna dokumenta. Odbor za evropske poslove pozivao je, na redovnoj osnovi, koordinatora harmonizacije (prethodno se zvao šef delegacije za pregovore o pristupanju Kipra Evropskoj uniji), kao i ministra spoljnih poslova i ostale vladine zvaničnike, koji su ga informisali o pregovaračkim pozicijama Republike u različitim poglavljima *acquis*, kao i o razvoju pregovaračkog procesa i napretku svakog pojedinačnog poglavlja. U tom smislu, Odbor je koordinatoru za harmonizaciju saopštavao svoje stavove o mnogim aspektima procesa pristupanja. Kasnije je parlament prenosio svoj stav vladi, koja je isti, po pravilu, uzimala u ozbiljno razmatranje. Odbor je, isključivo, bio nadležan za analizu zakona ili propisa u cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa *acquis communautaire*. Ubrzani postupak je primjenjivan kada su rokovi za usvajanje zakonodavstva, koje je postavljala Evropska unija, morali da budu ispunjeni. U okviru ovog postupka za harmonizaciju, Odbor je razmotrio i proslijedio plenumu 1148 zakona i drugih propisa na harmonizaciju.

3.5 Litvanija

1. Parlament Litvanije (*Seimas*) je imao važnu ulogu u mnogim slučajevima, naročito:

- Prilikom harmonizacije zakonodavstva Litvanije sa pravom Evropske unije (*acquis*). Tokom pregovora *Seimas* je ustanovio praksu da se predlozima zakona namijenjenim za harmonizaciju da prioritet, a hitni postupak je bio primjenjivan kroz faze usvajanja. Svaki takav predlog je bio obilježen specijalnom oznakom, kako bi bilo jasno da se odnosi na pristupanje;
- U kontroli vladinih pregovaračkih pozicija i praćenju napretka pregovora o pristupanju;
- U izgradnji širokog političkog konsenzusa prema članstvu u Evropskoj uniji i uklanjanju glavnih prepreka. Parlament je usvojio dva amandmana na Ustav u vezi kupovine zemljišta od strane državljana Evropske unije, kao i u vezi njihovog učešća na lokalnim izborima. Takođe, parlament je usvojio nekoliko odluka od velikog značaja, poput Nacionalne energetske strategije, koja obezbjeđuje rano stavljanje nuklearnih elektrana izvan pogona.

2. Glavna tijela nadležna za pregovore bila su uspostavljena na nivou izvršne vlasti (u toku pregovora ova tijela su preuređena):

- Vladina komisija za evropske integracije, osnovana 1997. godine, a činili su je premijer i ministri. Ovo tijelo se bavilo strateškim pitanjima u vezi pristupanja.
- Evropski odbor, u okviru Vlade Litvanije. Ovo tijelo je vlada osnovala 1998. godine, a vršilo je funkcije Sekretarijata vladine Komisije za evropske integracije. To je bilo veliko radno tijelo koje se bavi političkom koordinacijom i sprovođenjem odluka koje Komisija za evropske integracije usvoji.

- Vlada je 1999. godine osnovala Delegaciju za pregovore, koja je zamijenila dotadašnju Delegaciju za pripremu pregovora, osnovanu 1997. godine. Delegaciju je predvodio ministar inostranih poslova, a bila je sastavljena od visokih predstavnika ministarstava i vladinih agencija. Direktor vladinog Evropskog odbora, je po službenoj dužnosti bio zamjenik šefa delegacije za pregovore i glavnog pregovarača (u praksi je predstavljao stavove Litvanije na pregovaračkim rundama). Delegacija je bila nadležna za razradu pozicija Litvanije tokom svakog pregovaračkog poglavlja, koje je odobrila vlada.

Seimas je 1997. godine osnovao Odbor za evropske poslove (*Committee on European Affairs*), koji je bio glavno tijelo nadležno za pitanja Evropske unije (tijelo je ranije funkcionisalo kao pododbor za pitanja Evropske unije u Odboru za spoljne poslove). U to vrijeme, Odbor je bio sastavljen od 20 članova.

Odbor je bio blisko uključen u temeljno pripremanje Nacionalnog programa za usvajanje *acquis*, naročito uzimajući u obzir, zaključke o izvještajima Evropske komisije o napretku Litvanije ka članstvu. U tom smislu, *Seimas* je na predlog Odbora za evropske poslove usvojio nekoliko rezolucija, pozivajući vladu da ubrza izradu zakona koji su najvažniji za harmonizaciju.

Odbor je takođe koordinisao programe za rad sjednica *Seimas*-a sa ciljem da sve zakonodavne predloge, koji su za harmonizaciju, uključe u program sjednice. Nakon početka pregovora 2000. godine, Odbor je obavljao funkciju nadzora vladinih pregovaračkih pozicija, koje je u toku pregovora izradila Delegacija za pregovore, a odobrila vlada za svako poglavlje pregovora.

3.6 Mađarska

1) Možete li nam opisati ulogu i odgovornost vašeg parlamenta u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom? Da li parlament usvaja/je usvajao pregovaračke pozicije preuzimajući krajnju odgovornost za njih? Da li parlament samo daje/je davao mišljenja i preporuke o pregovaračkim pozicijama, dok vlada preduzima/je preuzimala krajnju odgovornost?

Pregovori o pristupanju između Mađarske i Evropske unije počeli su 1998. godine, iako sama saradnja između Mađarske i Evropske unije ima dužu istoriju. Mađarska vlada odredila je glavne ciljeve i plan pripreme. Ovaj plan je odobren od strane parlamenta, a vlada je bila dužna da izvještava o preduzetim koracima. Parlamentarni Odbor za evropske integracije igrao je značajnu ulogu u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Ustavom i poslovnikom definisane su jasne nadležnosti stalnih parlamentarnih odbora.

Odgovornosti Odbora u evropskim integracijama su:

- praćenje procesa pridruživanja;
- razmatranje poglavlja u toku screening-a *acquis communautaire*-a i pregovaračkih pozicija;
- saslušavanje ministara koji bi trebalo da budu imenovani, i osoba koje su kandidati za ambasadore u zemljama članicama Evropske unije;
- na osnovu parlamentarne rezolucije predložene od strane Odbora i usvojene početkom 1993. godine, redovno je razmatrao vladin Izvještaj o napretku, odnosno pratio ispunjenje obaveza preuzetih Sporazumom o pridruživanju;
- odbor je godinama redovno razmatrao sredstva koja su predlogom budžeta bila namijenjena procesu integracija. Parlament je u dva navrata (1995. i 1999. godine) održao parlamentarne političke debate na temu pristupanja Evropskoj uniji, na inicijativu Odbora, između ostalih.

Tokom procesa pridruživanja, javila se potreba da stalni odbori obrazuju pododbore za integracije. Ovi pododbori su kontrolisali usklađenost predloga zakona i pravne tekovine Evropske unije.

2) Da li je vaš parlament osnovao posebno tijelo koje se bavi/lo procesom pregovaranja sa Evropskom unijom? Ako jeste, opišite sastav i glavne nadležnosti tog tijela? Ako nije, koje se tijelo bavi/lo ovim pitanjem?

Mađarski parlament je 1992. godine osnovao posebno tijelo nazvano Odbor za pitanja Evropske zajednice. Ovaj Odbor je bio veza sa Evropskim parlamentom i imao je poseban status. Kao stalno radno tijelo 1994. godine, osnovan je Odbor za evropske poslove. Po pristupanju Evropskoj uniji naziv ovog radnog tijela promijenjen je u Odbor za evropske integracije sa statusom stalnog odbora u mađarskom parlamentu.

Opis aktivnosti Odbora za evropske poslove:

http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=&p_kl=39&p_biz=A340&p_fomenu=31&p_almenu=10&p_rec=&p_nyelv=EN

Procedura nadgledanja:

http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=&p_fomenu=11&p_almenu=2&p_kl=39&p_biz=A340&p_rec=&p_nyelv=EN

3) Da li se ukazala potreba za usvajanjem posebnog zakonodavstva koje bi regulisalo nadležnosti i odnos parlamenta i vlade u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom?

Prije pristupanja nije postojao poseban zakon koji reguliše odnos između parlamenta i vlade. U to vrijeme, glavni zadatak parlamenta bilo je nadgledanje aktivnosti vlade. Parlament je pokušao da upozna poslanike o procesu pristupanja Evropskoj uniji, tako što je razvio profesionalni tim kao i direktive pregovora. Tokom pregovora o pristupanju postojao je konsenzus između parlamenta i vlade. Vladin zadatak bilo je pregovaranje dok je parlament imao savjetodavnu ulogu. Nakon pristupanja Evropskoj uniji, odnos između parlamenta i vlade regulisan je Zakonom LIII o saradnji Parlamenta i Vlade u EU poslovima iz 2004. godine (*The Act LIII. of 2004. on the Parliament and the Government cooperation in*

the EU affairs) i Rezolucijom 46/1994 (IX. 30) OGY o Poslovniku Parlamenta Republike Mađarske (*Resolution 46/1994 (IX. 30) OGY on the Standing Orders of the Parliament of the Republic of Hungary*).

3.7 Poljska

1. *Sejm*, donji dom poljskog parlamenta, nije bio formalno uključen u proces pregovora o pristupanju Poljske Evropskoj uniji. U skladu sa Ustavom Poljske iz 1997. godine, pitanjima spoljne politike se bavi vlada (Savjet ministara). Međutim, vlada je obavještavala *Sejm* o napretku postignutom tokom pregovora, kao i o izraženim stavovima o tom pitanju, iako su takve aktivnosti sprovedene u okviru redovnog parlamentarnog nadzora nad aktivnostima vlade.

2. Pošto *Sejm* nije bio formalno uključen u proces pregovora, izuzev funkcije redovnog davanja mišljenja o informacijama dobijenim od vlade, nije bilo potrebe za uspostavljanjem relevantne parlamentarne organizacione strukture. Međutim, stalna parlamentarna komisija, koja se bavi pitanjima Evropske unije, ustanovljena je 1992. godine. *Sejm* je, od 1998. godine, počeo sa iznošenjem mišljenja, u formi rezolucija, u vezi sa pitanjima članstva Poljske u Evropskoj uniji. Rezolucija, važna pomena, tiče se održavanja državnog referenduma o prihvatanju Ugovora o pristupanju, koji je ratifikovan od strane poljskog parlamenta.

3. S obzirom da *Sejm* nije imao posebnu funkciju u procesu pregovora o pristupanju Evropskoj uniji, nijesu ni usvojeni posebni zakoni, u tom pogledu.

4. Nakon završetka pregovora, uloga parlamenta je promijenjena, s obzirom da je počeo da učestvuje u procesu donošenja odluka, koji su sprovodile institucije Evropske unije. Sa pravne tačke gledišta, uloga parlamenta se i dalje sastoji od davanja mišljenja o pozicijama koje vlada zauzima u Savjetu i rasprave o informacijama u vezi sa tim. Na nacionalnom nivou, okvir za saradnju između vlade i parlamenta uspostavljen je 2004. godine, pravno obavezujućim Aktom o saradnji između Savjeta ministara, Sejma i Senata po pitanjima članstva Poljske u Evropskoj uniji. Ovaj Akt je izmijenjen i dopunjen, sa ciljem prilagođavanja novoj ulozi parlamenta, kao što je predviđeno Lisabonskim sporazumom.

3.8 Rumunija

1) Možete li nam opisati ulogu i odgovornost vašeg parlamenta u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom? Da li parlament usvaja/je usvajao pregovoračke pozicije preuzimajući krajnju odgovornost za njih? Da li parlament samo daje/je davao mišljenja i preporuke o pregovoračkim pozicijama, dok vlada preduzima/je preuzimala krajnju odgovornost?

Rumunija je zvanično podnijela zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji 22. juna 1995. godine, a pregovori o pristupanju su počeli u 2000. godini.

Što se tiče uloge parlamenta u procesu pristupanja, 1995. godine osnovan je Odbor za evropske integracije rumunskog parlamenta (Rezolucija Parlamenta Rumunije, br. 8 od 28. juna 1995), kao odbor koji radi po sopstvenim pravilima, ali uživa iste privilegije kao stalni odbori. To je zajednički odbor parlamenta, koji čine i poslanici i senatori.

Odbor za evropske integracije je imao značajnu ulogu u procesu pridruživanja Rumunije Evropskoj uniji kroz brojne kontakte koje je uspostavio sa evropskim organima, prije svega sa Evropskim parlamentom i sa COSAC-om, aktivnom posvećenošću pristupnim razgovorima i ubrzavanjem procesa usklađivanja Rumunskog zakonodavstva sa evropskim zahtjevima i standardima.

Generalno, nadzor nad aktivnostima vlade u procesu pristupanja Evropskoj uniji vršio je parlament u okviru uobičajenih procedura kontrole, tradicionalnim načinom, odnosno saslušavanjem ministara i interpelacijama. Nepridržavanje od strane vlade preporuka parlamenta može biti politički kažnjeno, hipotetički izglasavanjem nepovjerenja, ali se to nije nikada dogodilo.

2) Da li je vaš parlament osnovao posebno tijelo koje se bavi/lo procesom pregovaranja sa Evropskom unijom? Ako jeste, opišite sastav i glavne nadležnosti tog tijela? Ako nije, koje se tijelo bavi/lo ovim pitanjem?

- staranje se o tome da su sve odredbe Sporazuma za pridruživanje Rumunije Evropskoj uniji implementirane, a ciljevi Nacionalne strategije ispunjeni;
- učestvovanje, u okviru zajedničkog Parlamentarnog odbora Rumunije i Evropske unije, u debatama o svim aspektima odnosa između Rumunije i Evropske unije, posebno onima koje se odnose na sprovođenje Sporazuma o pridruživanju Evropskoj uniji;
- davanje mišljenja o zakonskim inicijativama vezano za evropske integracije, kako bi rumunski zakoni bili usklađeni u što kraćem roku sa evropskim zakonodavstvom, tržišna ekonomija ojačana, a njena integracija u strukture i mehanizme Evropske unije znatno ubrzane;
- Odbor je bio ovlašten da posebnu pažnju posveti davanju mišljenja na predloge zakona iz ove oblasti, uz saglasnost najmanje jedne trećine svojih članova.

3) Da li se ukazala potreba za usvajanjem posebnog zakonodavstva koje bi regulisalo nadležnosti i odnos parlamenta i vlade u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom?

Tokom pregovaračkog procesa nije usvojen nijedan zakon koji bi regulisao nadležnosti parlamenta i njegov odnos sa vladom.

3.9 Slovenija

1) Možete li nam opisati ulogu i odgovornost vašeg parlamenta u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom? Da li parlament usvaja/je usvajao pregovoračke pozicije preuzimajući krajnju odgovornost za njih? Da li parlament samo daje/je davao mišljenja i preporuke o pregovoračkim pozicijama, dok vlada preuzima/je preuzimala krajnju odgovornost?

Narodna skupština Republike Slovenije ima dva glavna zadatka:

- harmonizacija slovenačkog zakonodavstva sa *acquis*-em.
- potvrda predloga pregovaračke pozicije Slovenije u pregovorima sa Evropskom komisijom.

Parlament je u 1999. godini usvojio posebni radni kalendar sa datumima rezervisanim za debate o "EU" zakononima. Do 2000. godine, većina zakona je usvojena po skraćenom ili hitnom postupku, a 2002. godine usvojen je novi Poslovnik o radu Narodne skupštine sa ciljem da se racionalizuje i skрати zakonodavna procedura:

- prvo čitanje počinje kada se predlog zakona uputi poslanicima;
- u skraćenoj i hitnoj proceduri, drugo i treće čitanje održavaju se na istoj sjednici.

2) Da li je vaš parlament osnovao posebno tijelo koje se bavi/lo procesom pregovaranja sa Evropskom unijom? Ako jeste, opišite sastav i glavne nadležnosti tog tijela? Ako nije, koje se tijelo bavi/lo ovim pitanjem?

[U Parlamentu Republike Slovenije radna tijela koja su značajno učestvovala u procesu pristupanja su:]

Odbor za međunarodne odnose / Odbor za vanjsku politiku

Čak i prije početka pregovaračkog procesa Odbor je imao aktivnu ulogu u procesu pridruživanja Slovenije Evropskoj uniji (npr. obrada relevantnih dokumenata, održavanje javnih rasprava ...)

Slovenija: specifičan sistem za usvajanje pregovaračkih pozicija – učešće Narodne skupštine;

Diskusija na Odboru za vanjsku politiku, predlog pregovaračkih pozicija razmatran od strane relevantnih radnih tijela;

Odbor za vanjsku politiku potvrđuje predlog pregovaračkih pozicija;

Otvorenost sastanaka - transparentnost procesa pridruživanja;

Pozvani: ministar za poslove Evropske unije, vladina Kancelarija za Evropske poslove, resorno ministarstvo, šef pregovaračkog tima.

Odbor je takođe raspravljao o:

- izveštajima o napretku Slovenije u procesu pridruživanja Evropskoj uniji,
- prioritetima predsjedavanja svake zemlje u Savjetu Evropske unije,
- u 2003. i 2004. godini "Platforma za učešće predstavnika Vlade Republike Slovenije na Međuvladinoj konferenciji" (uprkos činjenici da Slovenija tada još uvijek nije bila članica Evropske unije).

Odbor za Evropske poslove:

- "koordinator" za poslove Evropske unije u Narodnoj skupštini;
- razmatra opšta pitanja koja se tiču evropskih integracija i dokumente Evropske komisije (Izveštaje o napretku, Agenda 2000) - šef delegacije Evropske komisije pozvan;
- koordinira rad radnih tijela odgovornih za evropske integracije, daje mišljenja, preporuke i usmjerava pažnju na neka pitanja od značaja;
- analizira posledice pristupanja Slovenije Evropskoj uniji - izrađuje izveštaje;
- organizuje prezentacije javnog mišljenja o pojedinim pitanjima vezanim za evropske integracije;
- razmatra program pristupanja Republike Slovenije Evropskoj uniji i nadgleda njeno sprovođenje;
- saraduje sa institucijama u Sloveniji, sa institucijama Evropske unije i drugim zemljama po pitanju evropskih integracija;
- organizuje i koordinira podršku ponuđenu Sloveniji za njeno prilagođavanje Evropskoj uniji;
- nadgleda proces harmonizacije slovenačkog zakonodavstva sa *acquis*-em;
- vrši druge poslove vezano za Evropsku uniju

Na početku: ambicija da će Odbor (njegovi službenici) u potpunosti ocjenjivati usaglašenost predloga zakona sa *acquis*-em;

- Nedostatak ljudskih resursa + nemogućnost praćenja dinamike vlade;

- Samo procjena usaglašenosti predloga zakona koji se smatraju „vrućim kestenom”.

- Vođenje evidencije o propisima Evropske unije koji su (nijesu) prenijeti u nacionalno zakonodavstvo.

Druga radna tijela odgovorna za specifične oblasti:

- Razmatraju nacrt pregovaračkih pozicija (usvajaju zaključke, a ponekad predlažu izmjene);

- Razmatraju predloge zakona (usaglašenost sa *acquis*-em).

3) Da li se ukazala potreba za usvajanjem posebnog zakonodavstva koje bi regulisalo nadležnosti i odnos parlamenta i vlade u procesu pristupnih pregovora sa Evropskom unijom?

Nijesu usvajani posebni zakoni koji bi regulisali ovo pitanje.

Osnova za ulogu Narodne skupštine: Član 70 Zakona o vanjskim poslovima - početak procedure za zaključivanje međunarodnog ugovora;

Pregovaračke pozicije za 31 poglavlje – djelimični predlozi (57 djelimičnih inicijativa); razmatrano na ukupno 25 sjednica Odbora.

4. Popis korisnih linkova

1. http://www.vlada.si/en/projects/previous_projects/slovenia_and_the_eu/
2. http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=&p_ckl=39&p_biz=A340&p_fomenu=31&p_almenu=10&p_rec=&p_nyelv=EN
3. http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=&p_fomenu=11&p_almenu=2&p_ckl=39&p_biz=A340&p_rec=&p_nyelv=EN
4. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/enlargement_process/future_prospects/negotiations/eu10_bulgaria_romania/index_en.htm#Who%20are%20the%20actors%20in%20the%20accession%20process
5. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/enlargement_process/past_enlargements/eu10/estonia_en.htm
6. <http://www.eu-pregovori.hr/>
7. <http://libr.sejm.gov.pl/oide/index.php?topic=dokumenty&id=uchwaly&col=&newlang=english>
8. http://libr.sejm.gov.pl/oide/dokumenty/uchwala_sejm_2003_3.pdf
9. <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/287712.html>
10. <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/287713.html>